

REALIA (PRZE)ŻYCIA

DZIECI ULICY W PERU

METODY:

metoda podająca – prezentacja, pogadanka, praca w grupach, burza mózgów, gra symulacyjn

CZAS TRWANIA:

1h 15 min

GRUPA DOCELOWA:

studenci kierunków pedagogicznych, np. pedagogiki resocjalizacyjnej, nauk o rodzinie, studenci socjologii

LICZEBNOŚĆ GRUPY:

12-25

PRZEDSTAWIENIE ZAGADNIENIA:

Kim są dzieci ulicy

Rada Europy definiuje dzieci ulicy jako **osoby poniżej 18 roku życia, które żyją w środowisku ulicznym**. Dzieci te przenoszą się z miejsca na miejsce, a ich oficjalnym adresem jest adres rodziców lub instytucji socjalnej. Żyją one w środowisku równieśniczym, a z dorosłymi i rodzicami mają słaby kontakt. Szacuje się, że na świecie jest około **100 milionów dzieci ulicy** – najwięcej w Ameryce Łacińskiej, Azji i Afryce. Dzieci te często zmagają się z problemami głodu, braku wody pitnej czy braku dostępu do edukacji. **Głównymi przyczynami życia dzieci na ulicy jest śmierć jednego lub obojga rodziców albo skrajne ubóstwo**, które nie pozwala rozwijać się w normalnych warunkach i zmusza

do szukania innego miejsca pobytu. **Dzieci te często pochodzą z rodzin dysfunkcyjnych** (czyli takich, które nie spełniają im przypisanych funkcji społecznych), w których nie mają zapewnionych optymalnych warunków do rozwoju. Są to także **uciekiniery z placówek opiekuńczych** bądź innych instytucji, zajmujących się dziećmi narkomanów, prostytutek i rodziców pozbawionych środków do życia. Dzieci ulicy często mają problemy w funkcjonowaniu społecznym z powodu wywołanych traumatycznymi doświadczeniami zaburzeń w rozwoju psychofizycznym, a także uzależnienia od alkoholu czy narkotyków.

CEL WARSZTATÓW:

Uczestnicy warsztatu zapoznają się z zagadnieniem zjawiska dzieci ulicy. Poznają terminologię i klasyfikacje. Za sprawą symulacji i pracy w grupach **przybliżone zostaną czynniki procesu stawania się dzieckiem ulicy oraz konsekwencje bycia dzieckiem ulicy**.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. WPROWADZENIE (10 MIN)

Uczestnicy są przywitani w Parku Edukacji Globalnej „Wioski Świata”, który jest miejscem stworzonym przez wolontariuszy Salezjańskiego Wolontariatu Misyjnego „Młodzi Świata”, którzy po powrocie z różnych zakątków świata chcieli się podzielić swoim doświadczeniem i przedstawić zakres tematyki związanej z Edukacją Globalną.

Prowadzący pyta uczestników, czy wiedzą czym zajmuje się Edukacja Globalna, rozeznając się w poziomie wiedzy uczestników. Razem definiują to pojęcie. Podkreśla, że edukacja globalna pozwala na poznanie oraz głębsze zrozumienie mechanizmów rządzących współczesnym światem, a do najważniejszych zagadnień tematycznych poruszanych w jej ramach należą m.in.: **równość i sprawiedliwość społeczną, globalne współzależności, ubóstwo i dostęp do żywności, zrównoważony rozwój, prawa człowieka, odpowiedzialną konsumpcję i sprawiedliwy handel, konflikty, dostęp do wody pitnej, edukacji, opieki medycznej.** Jednakże Edukacja Globalna to nie tylko zdobywanie wiedzy. Jest to przede wszystkim proces kształtowania umiejętności (krytyczne myślenie, formułowanie własnego stanowiska, szacunek dla innych) oraz budowania takich postaw jak **rozumienie swojej roli w świecie, poczucie sprawiedliwości społecznej, empatii oraz humanitarności.**

Prowadzący wraz z uczestnikami tłumaczy także znaczenie takich określeń jak **Globalne Południe** i **Globalna Północ**, wskazując na kraje, które do nich należą.

Prowadzący informuje, że podczas warsztatów zagadnienie zostanie omówione na przykładzie Peru.

2. PREZENTACJA PERU (5 MIN)

Prowadzący wraz z uczestnikami pochylają się nad zagadnieniami geografii i demografii kraju.

Prowadzący wskazuje Peru na mapie oraz pyta uczestników czy wiedzą coś na temat geografii tego kraju. Mówi o podziale na trzy zróżnicowane obszary: **dżungłę, góry i wybrzeże.** Ludność Peru to ok. 33 mln mieszkańców, z czego 33% mieszka w stolicy, czyli Limie. Uczestnicy mają za zadanie określić położenie Limy.

Następnie prowadzący wskazuje na przyczyny tak dużych dysproporcji: **szybszy rozwój gospodarczy stolicy**, a co za tym idzie możliwości znalezienia pracy czy edukacji jest najwięcej w tym mieście. Zjeżdża tam wiele osób w poszukiwaniu lepszego życia, jednak po przybyciu do stolicy okazuje się, że występują tu ogromne dysproporcje między częścią bogatą i biedną miasta. Ci, którzy przyjeżdżają osiedlają się najczęściej poza ogromnym murem nazwanym „**murem wstydu**”, tworzą tak zwane „pueblos juvenes” czyli ogromne slumsy, gdzie mieszka ok. $\frac{2}{3}$ mieszkańców stolicy.

MATERIAŁY:

mapa świata

3. GRA SYMULACYJNA - STREETWORKERZY (40 MIN)

Prowadzący zaprasza uczestników do udziału w grze, którą przeprowadzi według **Załącznika 1.** Gra ma na celu pomoc uczestnikom warsztatów wyobrazić sobie jak wygląda życie dzieci w sytuacji ulicy i lepiej zrozumieć problemy z jakimi się borykają.

MATERIAŁY:

Karty ról – Załącznik 2

Instrukcje – Załącznik 3

Kartki, nożyczki, różne materiały...

4. KIM SĄ „DZIECI ULICY”? (15-20 MIN)

Po zakończeniu gry prowadzący zaprasza do aktywności mającej **podsumować zagadnienie oraz pokazać problem w globalnej perspektywie** na tablicy wypisuje następujące pytania i prosi, aby uczestnicy zastanowili się jakie mogą być odpowiedzi.

- Kim są dzieci ulicy? Co robią?
- Co sprawia, że dzieci znajdują się w tej sytuacji?
- Jakie kraje szczególnie zmagają się z tym problemem?
- Jakie są prognozy na przyszłość? W kolejnych latach coraz mniej czy więcej dzieci będzie znajdowało się na ulicy?

Pytania są przyporządkowane do kolorowych karteczek. Uczestnicy zostają podzieleni na kilka grup, **każda dostaje kartki w 4 kolorach** (każdy kolor przydzielony do innego pytania) i zapisuje na nich swoje odpowiedzi dotyczące dzieci ulicy. Następnie każda **grupa prezentuje swoje odpowiedzi, przypinając kartki**.

Prowadzący przechodzi do omówienia wraz z uczestnikami odpowiedzi grup na poszczególne pytania i komentarzy. Prowadzący nakłania uczestników do prowadzenia dyskusji i zadawania pytań.

Dla podsumowania wiedzę uczestników można podać **definicję „dzieci ulicy”**, która według Rady Europy brzmi następująco: „dzieci poniżej 18. roku życia, które przez krótszy lub dłuższy czas **żyją w środowisku**

ulicznym. Przenoszą się z miejsca na miejsce i mają swoje grupy rówieśnicze i inne kontakty. Są zameldowani pod adresem rodziców lub jakiejś innej instytucji socjalnej. Charakterystyczne jest to, że z rodzicami, przedstawicielami szkół i instytucji pomocy i służb socjalnych, które ponoszą za nie odpowiedzialność, dzieci te mają **słaby kontakt lub nie mają go w ogóle**”.

MATERIAŁY:

Flipchart, karteczki samoprzylepne w czterech kolorach, kolorowe kartki A4/A5 długopisy, załącznik 3 “materiały pomocnicze dla prowadzącego”

5. PODSUMOWANIE (10 MIN)

Prowadzący zaprasza uczestników do obejrzenia filmu (7 min), który ukazuje problem dzieci ulicy w Limie, a także działania Salezjanów i wolontariuszy Salezjańskiego Wolontariatu Misyjnego “Młodzi Świata” na ich rzecz.

Na zakończenie pyta uczestników o refleksje i podkreśla, że **szansą na zmianę życia dzieci ulicy jest edukacja dzieci**.

MATERIAŁY:

Flipchart, karteczki samoprzylepne w czterech kolorach, kolorowe kartki A4/A5, długopisy, załącznik 3 “materiały pomocnicze dla prowadzącego”

ZAŁĄCZNIK NR 1

KONSPEKT GRY SYMULACYJNEJ - STREETWORKERZY

INSTRUKCJA DLA PROWADZĄCEGO

1. Zapoznanie się z rolami – 3 minut

Prowadzący dzieli uczestników na 2 grupy, z których jedna wcieli się w role streetworkerów, a druga „dzieci ulicy”.

Każda grupa udaje się w swoje miejsce, gdzie są przygotowane dla nich materiały.

Prowadzący rozdaje karty ról (zał. 2), wszystkim uczestnikom, którzy mają się z nimi zapoznać. Następnie czyta i zostawia w wersji wydrukowanej instrukcję na pierwsze spotkanie (zał. 3).

2. I spotkanie – 10 minut

Streetworkerzy udają się na ulicę, żeby rozpocząć pracę. Ich pierwsze zadanie to rozmowa z dziećmi ulicy – mają dowiedzieć się o nich jak najwięcej: przeszłość, życie, problemy, oczekiwania, potrzeby.

3. Baza/ulica – 10 minut

Streetworkerzy wracają do bazy, gdzie opracowują plan działania, aby pomóc dzieciom.

Wymieniają się doświadczeniami z rozmów z dziećmi, definiują ich problemy i wymyślają długofalowe rozwiązania.

Dzieci mają w tym czasie zarobić na życie.

Prowadzący czyta każdej grupie i zostawia w wersji wydrukowanej instrukcję dotyczące drugiego spotkania (zał. 3).

4. II spotkanie – 7 minut

Streetworkerzy udają się na ulicę, przedstawiają dzieciom propozycje.

5. Dyskusja – 20 minut

Wychodzimy z ról (każdy z uczestników w tym samym czasie symbolicznie wypowiada zdanie: nie jestem podaje swoje imię lub swoją rolę). Prowadzący kończy grę dyskusją, próbując uzyskać odpowiedzi na poniższe pytania:

A) Jak się czuliście?

B) Pytanie do streetworkerów o zachowanie dzieci:

- czy łatwo z nimi rozmawiać?
- czy chciały opowiadać?
- czego potrzebowały dzieci?
- czy udało się ich przekonać?
- jak reagowały na chęć rozmowy
- interakcje w grupie
- czy jakieś dziecko pozostał bez pomocy, nikt się nim nie zainteresował? dlaczego? jak się z tym czuło?

C) Do dzieci:

- jakie miały problemy?
- czy spodobała im się oferta?
- jak czuły się, kiedy miały opowiadać? dlaczego?
- jakie były relacje między dziećmi: samotnie czy między sobą?
- jak czuliście się w swoich rolach? Jakie były wasze relacje i kontakty z kolegami z ulicy? czy były one przypadkowe, czy szybko je nawiązaliście i czym się kierowaliście w szukaniu przyjaciół?

ZAŁĄCZNIK NR 2

KARTY RÓL

KARTY RÓL DLA STREETWORKERÓW

WOLONTARIUSZ SWM – jesteś sobą, wolontariuszem SWM. Zostałeś wybrany, aby jechać na rok do pracy z dziećmi ulicy w dużym peruwiańskim mieście. Twoim głównym zadaniem jest pomoc dzieciom i młodzieży, dla których z różnych powodów ulica stała się domem. Powinieneś zaproponować im możliwie największą ilość alternatywnych rozwiązań i form pomocy, aby zmienić ich życie. To twój pierwszy wyjazd na misję, więc brakuje ci doświadczenia, ale masz cenne wskazówki wolontariuszy, którzy wrócili z misji. Pamiętaj, że nie zawsze twoja chęć pomocy i dobra wola będą mile widziane. W pracy streetworkera ważne jest to, aby dobrze poznać środowisko swoich podopiecznych, nie tylko to jacy są i czym zajmują się teraz, ale też ich historię, aby lepiej móc zrozumieć dlaczego znaleźli się na ulicy i czemu postępują w taki, a nie inny sposób.

LOKALNY WOLONTARIUSZ – jesteś Peruwiańczykiem, który od kilku lat pracuje jako wolontariusz w placówce salezjańskiej. Duchowość i idee ks. Bosconiesąciwięcobce. Masz też doświadczenie we współpracy z organizacjami z Europy, będąc na projekcie w Polsce miałeś okazję poznać troszkę styl i zasady pracy, oraz mentalność Europejczyków. Urodziłeś się w peruwiańskim mieście i jego realia są ci dobrze znane, jednak nigdy nie doświadczyłeś życia w slumsie. Starasz się pomóc dzieciom ulicy, jednak na własnej skórze nigdy nie doświadczyłeś czym jest głód, skrajne ubóstwo, narkotyki i walki gangów.

BYŁE DZIECKO ULICY – urodziłeś się w slumsie i całe swoje dzieciństwo spędziłeś na ulicy, najpierw bawiąc się, potem kradnąc i walcząc o swoje terytorium. Jako członek gangu zostałeś złapany przez policję po jednej z walk trafiłeś do poprawczaka, gdzie raz w tygodniu przychodził ksiądz ze Zgromadzenia Salezjańskiego. Długo nawet nie chciałeś na niego patrzeć, ani go słuchać. Jednak, pewnego razu, kiedy ksiądz zaczął opowiadać dowcipy, mimowolnie dołączyłeś do grupy, bo nie sposób było się nie śmiać. Sam nie wiedziałeś dlaczego ten ksiądz wzbudził w tobie tyle zaufania. Po wyjściu z poprawczaka, dzięki pomocy księdza udało ci się znaleźć pracę i dzięki której jesteś w stanie się utrzymać. Pragniesz pomóc młodym, których życie jest podobne do Twojego sprzed kilku lat. Fakt, że przeszedłeś przez to co oni jest w tej pracy twoim wielkim atutem.

KARTY RÓL DLA DZIECI ULICY

MARIA – masz 13 lat, mieszkasz w slumsach ze swoimi rodzicami. Twoje szczęście polega na tym, że masz oboje kochających rodziców. Jednak twoi rodzice nie mają pieniędzy, żeby móc posłać Cię do szkoły. Twoim głównym problemem jest to, że nie możesz się uczyć, choć bardzo byś tego chciała. Bardzo lubisz pomagać mamie i być z nią w domu, ale od jakiegoś czasu nie jest to możliwe, bo oboje rodzice dostali pracę w pobliskiej fabryce. Z jednej strony mają pieniądze, ale nie mogą już spędzać z Tobą tyle czasu, a zarobki ledwo wystarczają na jedzenie i nie są w stanie posłać cię do szkoły. Spędzasz bardzo dużo czasu na ulicy.

MARISOL – Masz 15 lat, Twoi rodzice nie żyją. Po ich śmierci nie bardzo wiedziałaś co ze sobą zrobić, nie masz wykształcenia ani pieniędzy. Na początku próbowałaś znaleźć uczciwą pracę i sprzątać u ludzi, ale nie mogłaś znaleźć pracodawcy, więc koleżanki postanowiły Ci pomóc i pokazały jak w prosty sposób może zdobyć pieniądze. Wzorem koleżanek zaczęłaś oddawać się prostytutce. Początki nie były łatwe, miałaś wyrzuty sumienia, czułaś się źle z tym, co robiłaś, ale z czasem do wszystkiego można się przyzwyczaić. Jako atrakcyjna dziewczyna szybko stałaś się jedną z najbardziej pożądanym dziewczyn. Zarabiasz pieniądze za które możesz kupić sobie jedzenie, a czasem klienci dają Ci prezenty.

CRISTIAN – masz 16 lat, jesteś szefem jednego z lokalnych gangów. Nic Cię nie przeraża, przyzwyczałeś się już do życia na ulicy, nawet Ci ono odpowiada, ponieważ jesteś „kimś”, liczysz się wśród rówieśników. Niemal zapomnieli, że kiedyś byłeś najmniejszy i najślabszy z chłopców i to Tobą wszyscy pomiatali, tak jak teraz Ty swoimi „podwładnymi”. Masz potencjał przywódczy i organizacyjny, ale nigdy nie myślałeś jak inaczej mógłbyś go wykorzystać. Twoi rodzice nigdy się Tobą nie interesowali, dlatego szybko nauczyłeś się radzić sobie sam i teraz bardzo tą niezależność cenisz. Wobec obcych jesteś wyjątkowo nieufny.

TONIO – masz 9 lat i dopiero niedawno wszedłeś w rzeczywistość życia na ulicy. Wraz ze starszym bratem uciekłeś ze slumsu, w którym mieszkaliście z matką i jej „przyjacielem”. „Wujek” niemal każdego wieczoru przychodził do domu pijany, co kończyło się awanturami i biciem. Dlatego któregoś razu, kiedy brat wymknął się

w nocy Ty poszedłeś za nim. Pewnej nocy na Twoich oczach podczas jednej z walk między gangami zginął Twój brat, to było traumatyczne przeżycie. Od tej chwili zostałeś sam, jako najmłodszy z członków gangu często jesteś wykorzystywany przez kolegów i jesteś obiektem ich żartów. Boisz się jednak wrócić do domu. W duch postanowiłeś sobie, że zrobisz wszystko, by w przyszłości zostać szefem i że to Ciebie wszyscy będą się bali.

PABLO – masz 10 lat. Wraz ze swoim starszym bratem urodziliście się w slumsach. Twoi rodzice zostawili cię tuż po urodzeniu pod opieką babci. Nigdy ich nie poznałeś. Babcia zarabia pieniądze na życie ze sprzedaży warzyw, jednak to nie wystarcza na posłanie do szkoły Ciebie i brata. Całymi dniami chodzisz po ulicach miasta w poszukiwaniu zajęcia, kradniesz na targowisku. Jedynym, stałym zajęciem są cowieczne spotkania z mieszkańcami slumsu, gdzie dostajesz narkotyki, pijesz i palisz. Żaden z twoich kolegów nie chodzi do szkoły, dlatego czujesz się dobrze w swojej grupie.

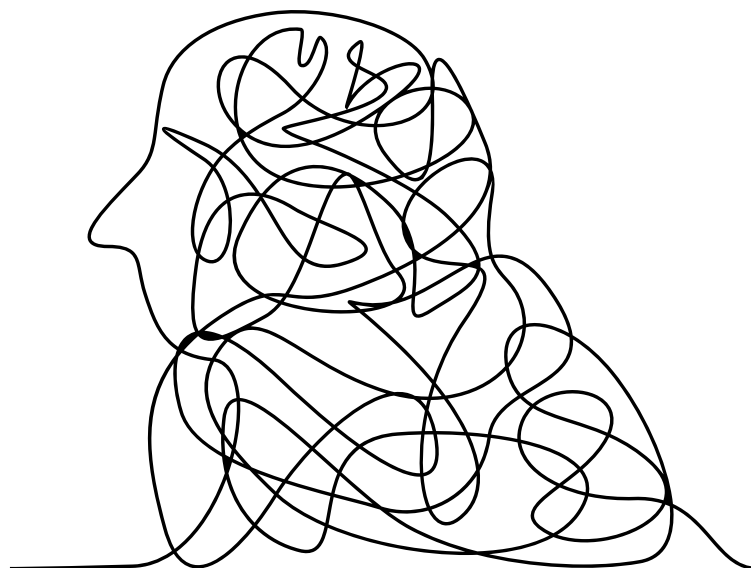
PEDRO – masz 15 lat. Urodziłeś się w rodzinie, gdzie nie brakowało pieniędzy na podstawowe potrzeby. Chodziłeś do szkoły do czasu, kiedy zmarła twoja mama. Tato miał pracę, ale kiedy dotknęła was tragedia popadł w alkoholizm i nie interesował się, co się z tobą dzieje. Przestałeś chodzić do szkoły, obwiniłeś za wszystko tatę. Całymi dniami wałęsałeś się po ulicach miasta. Zawsze byłeś pewny siebie, ale trafiłeś na grupę rówieśników, którzy nie tolerowali twojego zachowania, przez co jesteś gnębiony przez nich. By należeć do grupy i otrzymywać ochronę od nich na ulicach musisz spełniać ich życzenia np. dokonywać kradzieży.

ADELAIDA – masz 16 lat. Jesteś atrakcyjną dziewczyną z dobrego domu. Twoja rodzina jest bardzo religijna. Zaszłaś w ciążę i nie masz od nikogo wsparcia ani pomocy, rodzice zdecydowali nawet, że masz wyprowadzić się z domu, gdyż przyniosłaś wstyd całej rodzinie. Opuszczasz dom rodzinny i wyjeżdżasz do dużego miasta, gdzie zostajesz na ulicy prosząc przechodniów o pieniądze na życie.

GLADYS – masz 14 lat i pochodzisz z małej górskiej wioski. Twój tata zmarł, a mająca problem z alkoholem mama długo chodziła od domu do domu, gdzie pomagała w różnych zajęciach. W tym czasie zupełnie nie interesowała się tym gdzie były i co robiły jej dzieci. Aby zdobyć jedzenie dla siebie i swojego młodszego rodzeństwa już w wieku 10-ciu lat pracowałaś opiekując się dziećmi i pasąc kozy. Zawsze chciałaś nauczyć się czytać i pisać. Pewnego dnia ciotka zabrała Cię do Limy obiecując, że będziesz mogła chodzić do szkoły. Jednak szybko okazało się, że po prostu potrzebowała kolejnej pary rąk do pracy. Dlatego uciekłaś od niej i trafiłaś na ulicę, gdzie na różne sposoby starasz się zarobić na naukę, która nadal jest Twoim największym marzeniem.

KATHY – masz 10 lat i pochodzisz z niewielkiego miasteczka. Twój tata wyjechał z domu w poszukiwaniu pracy, a mama nie interesowała się Tobą, ani Twoim starszym bratem. Całe dni spędzaliście bawiąc się na ulicy, aż w końcu postawiliście wyruszyć w podróż w poszukiwaniu taty. Nie mając pojęcia gdzie go szukać, sami nie wiedząc jak dotarliście do stolicy. Twój brat szybko „zaprzyjaźnił się” z członkami jednego z gangów. Bardzo Ci imponuje, chciałabyś być tak „ważna” jak on, ale dla niego cały czas jesteś małą smarkulą, która ciągle pląta mu się pod nogami.

RAMON – Masz dobre wspomnienia z dzieciństwa. Pierwsze ciężkie chwile zaczęły się wraz z brakiem pieniędzy. Oprócz chodzenia do szkoły musiałeś także pracować, by zarobić na zeszyty i przybory szkolne. Mama dużo wyjeżdżała w interesach i zostawiała Cię u krewnych. Właściwie nie miałeś swojego stałego miejsca. Mając 13 lat wszedłeś do bandy kibiców swojego ulubionego klubu, gdzie panowała rywalizacja o to, kto jest liderem. Musiałeś się temu podporządkować. W duchu tęsknisz za spokojnym życiem w domu, miejscem, gdzie nie ma zawiści i rywalizacji. Jednak wiesz, że w tym momencie opuszczenie swojego gangu wiązałoby się z niebezpieczeństwem narażenia się pozostałym jego członkom.

ZAŁĄCZNIK NR 3

STREETWORKERZY – INSTRUKCJE

DZIECI _ 1

Jesteście „dziećmi ulicy”. Zadaniem każdego z Was jest dokładne zapoznanie się ze swoim życiorysem. Karty ról służą umiejscowieniu każdego z Was w hierarchii, która funkcjonuje w życiu na ulicy. Każdy z Was może i powinien jednak nadać postaci, w którą się wcieli indywidualne rysy charakteru, pasje, upodobania, marzenia. Postarajcie się wejść w ich smutki i radości, uczucia, niepokoje i nadzieje. Zastanówcie się, czy łatwo jest Wam opowiadać o trudnych sprawach. Do obcych osób podchodzicie z nieufnością.

DZIECI _ 2

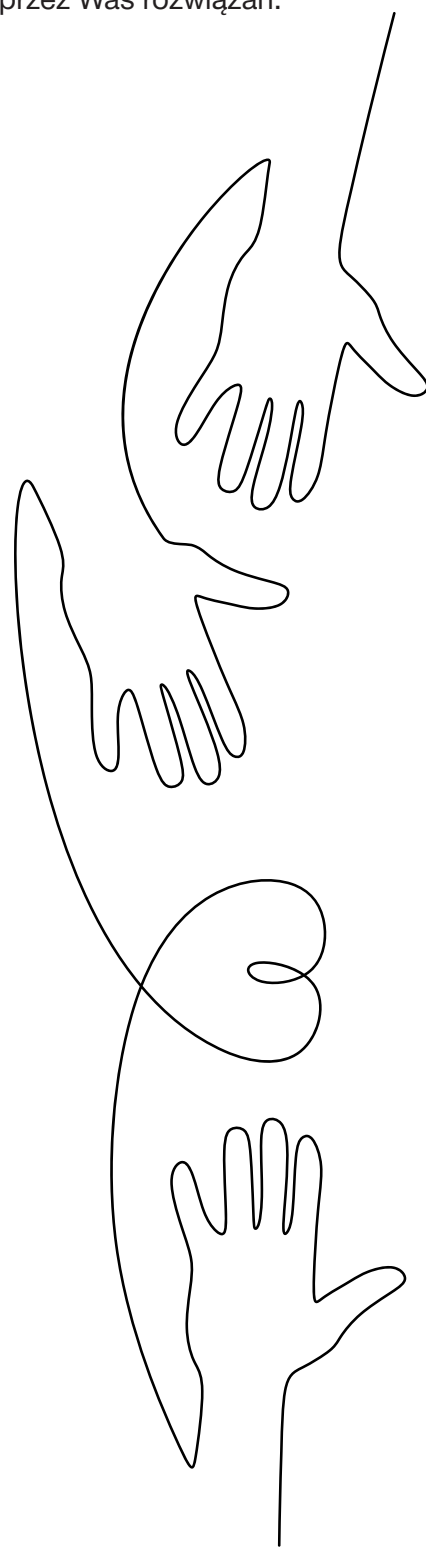
Teraz macie czas na to, żeby zarobić na życie. Pamiętajcie, że jesteście dziećmi, nie ma osób dorosłych, na których pomoc moglibyście liczyć. Macie do dyspozycji papier, nożyczki, kredki, ołówki, pisaki. Zorganizujcie sobie czas na ulicy.

STREETWORKERZY _ 1

Streetworkerzy to osoby pracujące z „dziećmi ulicy”, głównie na ulicach wielkich miast Ameryki Południowej. Pracujecie w grupach złożonych z osób pochodzących z różnych środowisk. Każdy musi zapoznać się dokładnie ze swoją rolą. Za chwilę wyjdziecie na ulicę, aby poznać waszych podopiecznych. Postarajcie się jak najwięcej dowiedzieć o ich przeszłości, życiu, problemach, oczekiwaniach, potrzebach, marzeniach, o tym jak wygląda ich codzienność, co w niej im odpowiada, a co chcieliby zmienić. Na razie skupcie się na zdobyciu jak największej ilości informacji, które potem pomogą Wam zastanowić się, jak tym dzieciom pomóc.

STREETWORKERZY _ 2

Teraz Waszym zadaniem jest opracowanie planu pomocy dzieciom ulicy. Zastanówcie się nad różnymi pomysłami. Za 10 minut ponownie wyjdziecie na ulicę, spotkacie się z waszymi podopiecznymi, przedstawicie im swoje propozycje. Spróbujcie przekonać dzieci do proponowanych przez Was rozwiązań.

MATERIAŁY POMOCNICZE DLA PROWADZĄCEGO

KIM SĄ?

Dzieci ulicy to młode osoby (zazwyczaj poniżej 18 roku życia), które spędzają większość swojego życia na ulicach miast. Są to dzieci, które mogą nie mieć stałego miejsca zamieszkania, wsparcia rodziny, a także formalnego dostępu do edukacji i opieki zdrowotnej. To dzieci „na ulicy” – są to dzieci, które pracują lub spędzają większość czasu na ulicy, ale mają kontakt z rodziną oraz “dzieci „z ulicy” – dzieci, które żyją na ulicy, nie mając kontaktu z rodziną.

GDZIE MIESZKAJĄ?

Dzieci ulicy często nie mają stałego miejsca zamieszkania. Mogą spać w swoich domach albo na ulicach, w parkach, na dworcach, w opuszczonych budynkach, w prowizorycznych schroniskach lub czasem w schroniskach prowadzonych przez organizacje charytatywne lub rządowe, choć te są zazwyczaj przepełnione i nie zawsze dostępne.

CZYM SIĘ ZAJMUJĄ?

Bawią się, spędzają czas z przyjaciółmi, ale także często podejmują się różnych zajęć, aby przeżyć. Może to obejmować na przykład:

- Żebractwo
- Mycie szyb samochodowych
- Zbieranie odpadów
- Praca w nielegalnych branżach, takich jak drobne przestępstwa czy prostytutka
- Sprzedaż drobnych towarów na ulicy

Żyją w skrajnych warunkach, często są narażone na przemoc, uzależnienia i wyzysk.

DLACZEGO ZNAJDUJĄ SIĘ NA ULICY?

Każde z dzieci ma swoją niepowtarzalną historię o tym, co sprawiło że znalazło się w sytuacji ulicy.

Zazwyczaj ubóstwo ekonomiczne, rozpad rodziny, porzucenie dzieci, śmierć w rodzinie są czynnikami, które sprawiają, że dorastają w środowisku ulicznym. Jednakże trudna sytuacja ekonomiczna rodziny nie musi przesądzać o tym, że dziecko stanie się “dzieckiem ulicy”. Mimo, że większość dzieci ulicy pochodzi z dysfunkcyjnych rodzin, jednak w większości nie są sierotami. Często ich rodziny doświadczały i doświadczają ciągłej dyskryminacji i wykluczenia. W krajach Ameryki Południowej i Środkowej duży odsetek dzieci ulicy stanowią dzieci rdzennych mieszkańców.

Podsumowując do powodów, dla których dzieci trafiają na ulicę najczęściej należą m.in.:

- Ubóstwo i brak możliwości zarobkowych w rodzinie
- Przemoc domowa, zaniedbanie, molestowanie
- Konflikty rodzinne i rozwody
- Wojny, konflikty zbrojne i klęski żywiołowe, które prowadzą do bezdomności
- Sieroty pozostawione bez opieki po stracie rodziców (np. na skutek HIV/AIDS)
- Migracje wewnętrzne i międzynarodowe w poszukiwaniu lepszych warunków życia

GDZIE WYSTĘPUJE TO ZJAWISKO?

Problem nie dotyczy tylko Peru, zmagają się z nim także społeczności w wielu innych miejscach świata zarówno w Azji, Afryce, ale również Europie i Ameryce Północnej. Nie wszędzie wygląda tak samo. Oto kilka przykładów:

Indie – szacuje się, że miliony dzieci żyją tam na ulicy.

Filipiny – wielka liczba dzieci pracujących i żyjących na ulicach miast.

Brazylia – problem dzieci ulicy jest tam długotrwały, związany z ubóstwem i przestępczością.

Nigeria i Kenia – konflikty, ubóstwo i zanik tradycyjnych struktur rodzinnych przyczyniają się do wzrostu liczby dzieci ulicy.

Bangladesz – wiele dzieci żyje i pracuje na ulicach z powodu ubóstwa.

Rosja – po upadku ZSRR liczba dzieci ulicy wzrosła, szczególnie w dużych miastach.

JAKIE SĄ PROGNOZY NA PRZYSZŁOŚĆ?

pytanie może być punktem wyjścia do dłuższej dyskusji

Choć wiele organizacji pozarządowych oraz instytucji rządowych podejmuje działania mające na celu pomoc tym dzieciom, ich liczba nie maleje w wielu miejscach na świecie. Trudno jednoznacznie przewidzieć przyszłość tego zjawiska. Możliwe scenariusze to:

- **Rosnąca liczba dzieci ulicy** – szczególnie w regionach dotkniętych kryzysami ekonomicznymi, politycznymi i klimatycznymi, gdzie ubóstwo się pogłębia.
- **Sukcesy programów pomocowych** – przy zwiększeniu inwestycji w edukację, opiekę społeczną, redukcję ubóstwa i ochronę dzieci, liczba dzieci ulicy może się zmniejszyć.

CZY UDA SIĘ ZLIKWIDOWAĆ TEN PROBLEM?

Zlikwidowanie tego problemu wymaga długoterminowej strategii, zaangażowania międzynarodowego i lokalnych działań na poziomie prawnym, społecznym i ekonomicznym.

Ważne są:

- Inwestycje w edukację
- Tworzenie programów wsparcia dla rodzin zagrożonych ubóstwem
- Lepsza ochrona dzieci przed przemocą domową i wyzyskiem

Podczas dyskusji można omówić także najczęstsze stereotypy związane z postrzeganiem dzieci ulicy

1. Dzieci ulicy to przestępcy lub złodzieje

Jednym z najbardziej powszechnych stereotypów jest postrzeganie dzieci ulicy jako osób zaangażowanych w przestępczość, takich jak kradzieże czy handel narkotykami. Chociaż niektóre dzieci mogą być zmuszone do nielegalnych działań, większość z nich nie wybiera tej ścieżki dobrowolnie, lecz z konieczności wynikającej z braku innych środków do życia.

2. Dzieci wybierają życie na ulicy

Często zakłada się, że dzieci ulicy świadomie decydują się na takie życie, ponieważ nie chcą być związane normami społecznymi ani obowiązkami. W rzeczywistości wiele dzieci ulicy nie ma wyboru, a ulica staje się dla nich miejscem przymusowej egzystencji z powodu przemocy w rodzinie, ubóstwa lub innych trudnych warunków życiowych.

3. Są to dzieci bez przyszłości, które nie są zdolne do nauki

Stereotyp ten zakłada, że dzieci ulicy są zbyt zdegenerowane lub zaniedbane, aby mogły się rozwijać intelektualnie lub społecznie. W rzeczywistości wiele dzieci ulicy pragnie edukacji i rozwoju, ale mają ograniczony dostęp do szkół, a ich potencjał jest często ignorowany przez społeczeństwo.

4. Dzieci ulicy są zawsze sierotami

Kolejnym stereotypem jest przekonanie, że wszystkie dzieci ulicy straciły swoich rodziców i nie mają żadnej rodziny. Choć wiele dzieci ulicy jest sierotami, znaczna część ma rodziców lub inne członki rodziny, z którymi jednak z różnych przyczyn nie utrzymuje kontaktu. Przemoc domowa, alkoholizm czy dysfunkcje rodzinne często odpychają dzieci na ulicę.

5. Dzieci ulicy są zagrożeniem dla społeczeństwa

Stereotyp ten powoduje, że dzieci ulicy są postrzegane jako problem społeczny, który trzeba „kontrolować”, a nie jako osoby potrzebujące pomocy i wsparcia. W rezultacie dzieci te często są marginalizowane, a społeczeństwo niechętnie włącza się w działania na rzecz ich integracji i pomocy.

6. Dzieci ulicy są zawsze młodsze

Istnieje powszechne przekonanie, że dzieci ulicy są zawsze bardzo młode, a z wiekiem ich sytuacja automatycznie się poprawia. W rzeczywistości problem dzieci ulicy dotyczy zarówno bardzo młodych dzieci, jak i starszych nastolatków, a nawet młodych dorosłych. Niektórzy z nich mogą spędzić wiele lat na ulicy, zanim uda im się znaleźć stabilne schronienie lub wsparcie.

7. Dzieci ulicy nie mają żadnych wartości moralnych

Często zakłada się, że życie na ulicy prowadzi do całkowitego porzucenia norm i zasad moralnych. Jednak wiele dzieci ulicy nadal trzyma się swoich wartości i stara się żyć według zasad, które uważają za ważne, mimo trudnych warunków, w jakich się znajdują.

ŹRÓDŁA

Publikacje Consortium for Street Children

<https://povertychild.org/street-children-everything-about-this-global-humanitarian-crisis/>

